

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

***Neuropsychology in the courtroom:
Expert analysis of reports and testimony.***

Robert L. Heilbronner

New York: Guilford Press, 2008

273 pagina's

Dit boek is een vervolg op *Forensic neuropsychology casebook*, ook van Helbronner. Ook in dit boek spelen specifieke casus een centrale rol. In vijftien hoofdstukken bespreken neuropsychologen die een ruime ervaring hebben op het gebied van de forensische neuropsychologie, verschillende aspecten van het hele proces. Men kan daarbij denken aan hoe informatie verzameld wordt, hoe de relatie van de forensisch psycholoog is met de cliënt en de advocaten, de rapportage. Hoewel niet altijd even duidelijk, zijn de hoofdstukken opgezet volgens een vast stramien. De auteurs geven eerst globaal hun werkwijze aan. Vervolgens bespreken zij een specifieke casus. Dan gaan ze in op de interpretatie van de neuropsychologische stoornissen door de expert van de andere partij in een geding, en de lessen die zij getrokken hebben uit dit proces. De casus zijn allemaal verschillend. Bij het combineren van casus en beoordelaars is het niet makkelijk om vast te stellen waar verschillen nu aan toegeschreven moeten worden. Wellicht komen rechtszaken waarin neuropsychologische stoornissen een cruciaal onderdeel vormen, meer voor in Amerika dan in Nederland, maar voor Nederlandse neuropsychologen zal het toch zeer leerzaam zijn om kennis te nemen van de *do's and don'ts* in dit soort kwesties, ook al zijn die gebaseerd op individuele ervaringen.

The behavioural and emotional complications of traumatic brain injury.

Simon F. Crowe

New York: Taylor and Francis, 2008

282 pagina's

De Australische Crowe, zowel een expert op het gebied van de neurobiologische basis van geheugen als een neuropsycholoog, is vertrouwd met traumatisch hersenletsel, van biologische aspecten tot en met juridische zaken. Het boek richt zich vooral op de veranderingen in het gedrag van de TBI-patiënt (Traumatic Brain Injury). Na enkele korte inleidende hoofdstukken worden de persoonlijkheidsveranderingen besproken, angststoornissen, veranderingen in stemming, allerlei verschijnselen die onder de noemer verstoorde realiteitszin vallen en door

Crowe opgedeeld worden in verstoorde waarneming en verstoord gedrag zoals somatoforme stoornissen en malingeren, en de neurovegetatieve stoornissen. Crowe baseert zijn opvattingen op zeer veel literatuur en daardoor krijgt de lezer een heel goed overzicht van de stand van zaken op dit gebied. De praktisch werkzame neuropsycholoog had misschien ook graag de meetinstrumenten erbij gehad, maar een goed overzicht en veel ingangen voor verdere verdieping lijken mij toch ook zeer waardevol voor iedereen die met TBI-patiënten werkt.

De depressie-epidemie.

Trudy Dehue

Amsterdam: Augustus, 2008

333 pagina's

Dehue is op zoek gegaan naar het antwoord op de vraag waarom het aantal mensen met een diagnose 'depressie' zo snel is toegenomen in de afgelopen jaren. Het zal geen verrassing zijn dat de rol van de farmaceutische industrie hierbij kritisch onder de loep wordt genomen. Tegenwoordig zijn er ook tal van niet-medische behandelingen die worden gepropageerd en waarvoor klanten worden 'geworven'. Maar daar blijft het niet bij. Er is eveneens een rol voor de overheid, én voor het individu. Om goed zicht te krijgen op wat er werkelijk gebeurt, is het essentieel om te zien hoe de betekenis van het begrip depressie in de loop van de tijd aan verandering onderhevig is geweest. En die veranderingen zijn niet een direct gevolg van nieuwe inzichten van wetenschappers die het steeds beter zien, maar weerspiegelen allerlei veranderingen in de maatschappij die samenhangen met visies op het individu en op ziekte. Voor de mensen die sterk geloven in vooruitgang in de wetenschap kan dit boek wellicht enig tegenwicht bieden. In ieder geval bewijst Dehue ons allemaal een dienst door ons een spiegel voor te houden. Begrijpen we wel hoe wetenschap en maatschappij samenhangen en de slingerbewegingen in allerlei opvattingen bewerkstelligen?

The matter of the mind.

Maurice Schouten & Huib Looren de Jong (red.)

Oxford: Blackwell, 2007

330 pagina's

Schouten en Looren de Jong (respectievelijk werkzaam in Tilburg en Amsterdam) hebben een aantal vooraanstaande filosofisch georiënteerde neurowetenschappers gevraagd om hun opvattingen over

de relatie tussen hersenen en geest uit de doeken te doen. De panelen lijken nu snel te schuiven. De cognitief neuropsychologen hadden nog weinig boodschap aan de basale neurowetenschappen, maar het is momenteel niet makkelijk meer om neuropsychologisch onderzoek te publiceren waarin neuroanatomische of neurofysiologische data ontbreken. In het moderne dierexperimentele cognitieve neurowetenschappelijke onderzoek wordt de scheidslijn tussen het cognitieve model en de neurale bouwstenen in het proces alsmaar dunner of vager: 'cellen zijn betrokken bij....' Deel 1 van het boek omvat vijf metafysische hoofdstukken waarin het begrip reductionisme centraal staat. In deel 2 bespreken vier auteurs de vraag wat de implicaties zijn voor cognitieve theorieën als we zouden erkennen dat het inderdaad uiteindelijk hersenprocessen zijn. In de laatste vier hoofdstukken wordt nog een volgende stap gezet en worden specifieke voorbeelden van verklaringen geanalyseerd. Een gespecialiseerd onderzoeker zal in dit boek *food for thought* vinden, zij het dat hij geen oplossingen aangedragen krijgt voor zijn vraagstellingen.

Milestones in the history of aphasia.

Juergen Tesak & Chris Code

Hove: Psychology Press, 2008

295 pagina's

Tesak heeft helaas het uitkomen van zijn boek niet meer mogen meemaken, hij overleed kort ervoor aan kanker. Hij heeft naast zijn werk als hoofd van een logopedieopleiding in Duitsland, zeer veel aandacht besteed aan de historische achtergronden van de afasie, die zich deels in Frankrijk en Duitsland hebben afgespeeld. Hij kende zowel de secundaire als de primaire literatuur heel goed. Gewapend met die kennis had hij al een historisch overzicht in het Duits gepubliceerd: *Geschichte der Aphasie*. Niet alleen de bekende literatuur uit de negentiende eeuw wordt besproken, maar het overzicht strekt zich uit tot het begin van de eenentwintigste eeuw. Chris Code, redacteur van de serie 'Brain Damage, Behaviour and Cognition Series' meende dat het goed zou zijn om de grote groep lezers die het Duits onvoldoende beheerst, toch de gelegenheid te bieden om te delen in de gedetailleerde kennis van Tesak, en samen hebben zij een Engelse bewerking gemaakt van het Duitse boek. Iedereen die de afasie een warm hart toedraagt, zou dit werk in zijn kast moeten hebben om de historische achtergronden goed te begrijpen. Het boek is rijkelijk geïllustreerd

met vele portretten, diagrammen, titelpagina's en schema's. Veel mooier kan het niet.

Neuropsychological research: A review.

Peter Mariën & Jubin Abutalebi (red.)

Hove: Psychology Press, 2008

550 pagina's

Dit boek - een Festschrift voor Luigi Vignolo, een van de makers van de Token Test - beoogt een overzicht te geven van de ontwikkelingen op het gebied van de cognitieve neuropsychologie vanaf 1970, 1980 tot nu toe. De 24 hoofdstukken zijn verdeeld over 7 secties. Taal, motoriek, specifieke agnosieën, neglect en aandachtsproblemen, geheugen vormen de belangrijkste thema's hierbij. Praktisch alle auteurs hebben die ontwikkelingen zelf aan den lijve ervaren en er een rol in gespeeld, zoals Petrides, Heilman, Galaburda, Basso, Seron, Vallar en Posner. De hoofdstukken hebben over het algemeen de vorm van een essay, het zijn geen systematische reviews of beschrijvingen van de ontwikkelingen van 1980 tot nu toe. Het boek laat zo zien hoe trendsetters van vele jaren geleden nu denken over allerlei thema's. Ik waag echter te betwijfelen of dit een must is voor onderzoekers en studenten.

The neuropsychology handbook (3rd ed).

Arthur MacNeill Horton Jr. & Danny Wedding (red.)

New York: Springer, 2008

837 pagina's

Een in mijn omgeving onbekend handboek, dat op het eerste gezicht heel aantrekkelijk lijkt voor de klinisch neuropsycholoog. Het kent 5 secties met in totaal 27 hoofdstukken. De sectie 'Foundations' omvat hoofdstukken over neurologische beelden, neuropsychologie en intelligentie, neuropsychiatrische beelden, bias en beslisregels, het meten van effort en malingering, en lateraliteit. Het merendeel van de hoofdstukken richt zich op allerlei voor de diagnostiek relevante issues, zoals tests en testbatterijen, ethische issues en specifieke problemen bij de diagnostiek van aparte groepen patiënten zoals Mild Cognitive Impairment of dementie, leerstoornissen en ADHD, alcoholisten en zelfs een hoofdstuk over neuropsychologie en sport. Er worden veel aspecten besproken, maar de informatie is vaak vrij algemeen. De klinisch neuropsycholoog zal het zeker niet als een handleiding kunnen gebruiken met richtlijnen voor welke tests gebruikt moeten en welke conclusies uit bepaalde scores wel of niet getrok-

ken kunnen worden. In die zin is de term 'Handboek' misleidend. Het biedt wel een aardig startpunt door de literatuur over een bepaald onderwerp in kaart te brengen.

Monitoring in language perception.

Constance Visser

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, 2008
168 pagina's

Het begrip 'monitoring' is in het taalonderzoek (en meer in het algemeen in het cognitieonderzoek) vooral bestudeerd in het kader van productie of uitvoering. Vissers onderzoek was erop gericht om aan te tonen dat er ook tijdens taalperceptie sprake is van monitoring. Een herkenbaar voorbeeld: wanneer we een tekst lezen kan het voorkomen dat we even in de war raken en dan maar opnieuw lezen om te kijken of we iets verkeerd gelezen of begrepen hadden, of dat er iets mis was met de tekst. In haar experimenten heeft ze geprobeerd om hard te maken dat de P600, een potentiaal in het EEG, de heranalyse van een zin weerspiegelt met het doel om een bepaalde inconsistentie op te heffen. Maar waar sommige onderzoekers menen dat P600 een syntactische heranalyse representeert, laat Vissers zien dat ook bij inconsistenties op woord- of conceptueel niveau een P600 optreedt, zodat het dus meer met betekenis samenhangt dan met syntax. Dat zou dan een mooi middel opleveren om taalbegrip, ook bij patiënten, meer direct te analyseren dan op basis van zin-plaatje-matchingtaken.

Children and young adults in a vegetative or minimally conscious state after brain injury.

Henk Eilander

Proefschrift Universiteit Utrecht, 2008
183 pagina's

Het intensieve werk van Eilander voor mensen in een vegetatieve toestand heeft al herhaaldelijk de landelijke media gehaald. Veel onderzoekers zouden ervoor terugdeinzen om zo veel moeite te investeren met een zeer geringe kans op een klein succesje. Eilander is er niet voor teruggedeinsd en heeft het tot het eind volgehouden, met als resultaat een proefschrift, waarin hij kan laten zien dat de moeite niet voor niks is geweest. Nog afgezien van de praktische haalbaarheid en zinvolheid, is het niet moeilijk te zien dat systematisch onderzoek op dit gebied haast ondoenlijk is. De patiënt zit op de ondergrens van bewustzijn en reageren op prikkels, hoe kan

deze toestand in kaart gebracht worden? Als je met een systematisch stimuleringsprogramma een verbetering in die toestand teweeg wil brengen, waar moet je dan allemaal op controleren en hoe is dat praktisch uitvoerbaar? Je zou kunnen kiezen voor de patiënt en als uitgangspunt kunnen nemen dat, als die patiënt er baat bij heeft, het niet zo relevant is of de wetenschapper het allemaal verantwoord vindt. Niet zelden wordt dat argument gehanteerd. Eilander heeft ervoor gekozen om de moeilijke weg te gaan en zo goed mogelijk gegevens over het effect van de stimuleringsprogramma's te verzamelen en te analyseren. Niet alleen heeft hij bij veel patiënten belangrijke vooruitgang weten te boeken en ze hoop kunnen geven dat de kwaliteit van leven kan verbeteren, maar hij heeft laten zien dat de effecten van een behandeling wetenschappelijk bestudeerd kunnen worden, hoe moeilijk de condities ook zijn. Een kwestie van willen en volhouden. De waarde van dit proefschrift stijgt ver uit boven die van de vaak allesbepalende p-waarde.

Cognitive behaviour therapy for chronic fatigue syndrome.

Hans Knoop

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, 2008
135 pagina's

In Nijmegen wordt al vele jaren met succes onderzoek uitgevoerd naar het Chronisch Vermoeidheidsyndroom. Knoop, sedert 2003 werkzaam op het gespecialiseerde centrum daarvoor, het NKCV, heeft de effecten van een cognitieve gedragstherapeutische benadering van deze klachten onderzocht. De kern van het proefschrift bestaat uit zes studies die in internationale tijdschriften zijn gepubliceerd. Daarin wordt aangetoond dat pijn- en aandachtsklachten verminderd zijn na behandeling. Zoals al eerder beschreven verbeterden de prestaties op de tests niet. cvs-patiënten blijken een zeer negatieve perceptie te hebben van vermoeidheid en die blijkt na behandeling sterk veranderd te zijn en zelfs overeen te komen met die van gezonde controles. Ook op langere termijn (na twee jaar) bleken de positieve effecten van de behandeling behouden te zijn.